

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสร้างความริเริ่มที่ดีของการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐด้วยวิธีการประมูลออนไลน์ (E-Auction) โดยการนำแนวคิดด้านการจัดการความรู้มาประยุกต์ใช้ว่ามีรายละเอียดความรู้ในด้าน Explicit และ Tacit ใดบ้าง และส่งผลต่อการมีธรรมาภิบาลอย่างไร

ผลการวิจัยจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐด้วยวิธีการประมูลออนไลน์จากทุกกระทรวงของไทยสะท้อนให้เห็นว่า ความรู้ด้าน Tacit ที่ถูกถ่ายทอดออกมาพบว่า กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง บุคลากร/ผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐ ผู้ค้า นักการเมือง และกระบวนการอีกองค์ประกอบ ทั้งสี่องค์ประกอบหลักมีบทบาทต่อการสร้างธรรมาภิบาลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐประเด็นการสร้างธรรมาภิบาลสืบอันดับแรกที่เกี่ยวข้องกับ E-Auction ให้ความสำคัญมากที่สุด คือกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในเรื่องการกำหนดคุณลักษณะของสินค้า/บริการที่ต้องการจัดซื้อจัดจ้าง ธรรมาภิบาลจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อบุคลากรภาครัฐ ต้องไม่ร่วมมือกับผู้ค้าเพื่อแสวงหาประโยชน์ต่าง ๆ แต่ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดจากการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐการมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือฮั้วกันระหว่างผู้ค้าที่เข้าร่วมประมูล อิเล็กทรอนิกส์และที่มักเสนอผลประโยชน์หรือมีผลประโยชน์ร่วมกับบุคลากรหรือผู้บริหารของหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนี้ นักการเมืองมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการสร้างธรรมาภิบาลในการจัดซื้อจัดจ้าง ธรรมาภิบาลจะเกิดขึ้นได้ต้องไม่มีการแทรกแซงกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อได้รับผลประโยชน์ส่วนตัว นอกจากนี้ ความรู้ด้าน Explicit ที่เกี่ยวข้องกับเอกสารที่เผยแพร่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐด้วยวิธีการประมูลออนไลน์ก็มีประโยชน์ที่ช่วยในการสร้างธรรมาภิบาลเช่นกัน

ผู้ที่จัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐด้วยวิธีการประมูลออนไลน์ให้ความเห็นว่าวิธีดังกล่าวก่อการเกิดธรรมาภิบาลทั้ง 4 ด้านในระดับที่ไม่สูงนัก แต่ช่วยให้ได้สินค้า/บริการที่มีคุณภาพคุ้มค่ากับค่าใช้จ่าย/เงินลงทุนได้บ้าง ช่วยเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรให้มีการจัดซื้อจัดจ้างที่โปร่งใสลดการทุจริตได้มากขึ้นแต่ยังไม่สามารถลดการร่วมมือทางการค้า (ฮั้ว) ของผู้เข้าร่วมประมูลและตรวจสอบเพื่อลงโทษผู้ที่ทุจริตมากนัก การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความรู้ ทั้งด้าน Explicit และ Tacit ที่ส่งผลต่อการสร้างธรรมาภิบาลการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐใน 4 ด้าน พบว่า เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง อิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐ มีบทบาทในการสร้างธรรมาภิบาลการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐทั้ง 4 ด้าน กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่มีธรรมาภิบาลจะส่งผลให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพคุ้มค่ากับเงินลงทุนหรือค่าใช้จ่าย การช่วยเปลี่ยนวัฒนธรรมการจัดซื้อจัดจ้างให้มีความโปร่งใส ลดการทุจริตได้มากขึ้นและการลดความร่วมมือทางการค้าของผู้เข้าร่วมประมูล ทำนองเดียวกัน องค์ประกอบด้านผู้ค้ามีบทบาทสำคัญต่อการลดความร่วมมือทางการค้าของผู้เข้าร่วมประมูล ซึ่งผลจากการศึกษานี้ พบว่า ผู้ค้ายังไม่ได้ลดการร่วมมือทางการค้าของผู้เข้าร่วมประมูล ที่น่าสนใจ คือ บทบาทขององค์ประกอบด้านบุคลากรในองค์กรภาครัฐ มี

บทบาทต่อการเพิ่มความสามารถตรวจสอบเพื่อลงโทษผู้ที่ทุจริตได้มากขึ้น งานวิจัยนี้พบว่า นักการเมืองมีบทบาทต่อกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐบุคลากรและแสดงให้เห็นประจักษ์ว่า บุคลากรภาครัฐ ผู้ค้าและนักการเมืองมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างธรรมาภิบาล จึงไม่อาจหลีกเลี่ยงประเด็นปัญหาคอร์รัปชันที่อาจเกิดจากการจัดซื้อจัดจ้างอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐด้วยวิธีการประมูลออนไลน์ที่ไม่มีธรรมาภิบาล เทคโนโลยีสารสนเทศอาจไม่สามารถเอาชนะความคิดและวิธีการของมนุษย์ที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการคอร์รัปชันที่อยู่ยังคงกะพริบคู่สังคมไทยมานานและเหมือนเช่นประเทศอื่นๆ

Abstract

This research aims to explore the elements of good governance in the electronic government procurement with e-reverse auction form. The aspects of explicit and tacit knowledge are applied to identify elements that can create good governance of Thai electronic government procurement (E-GP).

Respondents who have experiences in using e-government procurement of Thai government agencies revealed that procurement process, government officers, vendors, and politicians are the four major components of good governance in E-GP. The tacit knowledge from respondents showed many interesting points. Government officers should receive no benefit from purchasing is top rank issue. Government officers have to concern the benefit of E-GP is the next highest mean score on creating E-GP governance. Cooperation among vendors and no benefit offered to government officers are crucial to good governance. Clear and fair specifications of product/service support a positive procurement process. Minimizing politician involvement is another issue that can enhance good governance or limited involvement in the e-procurement committee. In addition, explicit knowledge from documentation related to electronic government procurement supports good governance.

The fulfilments of e-government procurement adoption yield quite low good governance result. It can enhance value of money to obtain quality product or service and assist to change organization culture to be more transparency of E-GP. However, e-government procurement cannot prevent collusion among vendors. Also, the good governance of best practice audit and law enforcement for corruption persons is pretty low.

The survey result revealed that explicit knowledge from documentation related to electronic government procurement can enhance good governance in terms of getting better economic value of goods/service, more transparent organization culture, less collusion, and higher law enforcement for misconduct persons. Procurement process can create economic value of goods and service, change government unit to be more transparency, decrease collusion among vendors. Good governance vendors can help less collusion. Government officers pay major role in law enforcement and audit for malpractice person. Politicians have strong influences on identifying procurement process. Therefore, both tacit and explicit knowledge derived from purchasing personnel of government agencies can confirm that e-government procurement cannot prevent corruption and collusion. Electronic procurement is information technology that cannot substitute human thinking and inducement. This causes Thailand has the top ranking of low governance in government procurement.